

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ройбул Катерина Павлівна

студентка

Запорізького національного університету

З моменту набуття незалежності Україною, фондовий ринок країни пережив ряд трансформаційних змін, спрямованих на досягнення відповідності міжнародним стандартам та нормам у галузі фінансових послуг. Проте незважаючи на певні досягнення, він досі характеризується як украй спекулятивний, високо ризикований і неефективний з погляду залучення інвестиційних ресурсів в економіку країни.

Інфраструктура фондового ринку являє собою систематизовану структуру певних елементів, за допомогою яких відбуваються ринкові процеси обігу та зберігання цінних паперів, термінових контрактів та різних фінансових активів [1, с. 14]. Вона представлена функціональною, інвестиційною, технічною та інформаційною підсистемою, які здатні формувати ефективне функціонування ринку цінних паперів та полегшувати процес торгівлі. Усі елементи, що входять до даних групи, виконують визначені функції в єдиному ринковому просторі, взаємодіють і взаємопов'язані між собою. При цьому перелічені елементи інфраструктури ринку цінних паперів не є вичерпними, оскільки в даний час з'являються нові елементи, які полегшують і прискорюють процес торгівлі. Але перераховані складові є основними групами елементів, без яких неможливо здійснювати ефективну діяльність на ринку цінних паперів.

Ефективна інфраструктура вимагає створення єдиної системи, що забезпечує повний технологічний цикл емісії, зберігання, обігу та погашення цінних паперів, забезпечуючи ліквідність, безпеку, оперативність та зниження транзакційних витрат операцій з цінними паперами, що передбачає формування відповідної якості та кількості складових елементів фондової інфраструктури [5, с. 104]. Саме ефективний розвиток фондового ринку є одним із стратегічних напрямів Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року.

Але процес розвитку інфраструктури фондового ринку України складний і багатогранний. Незважаючи на багаторічну історію існування, український фондовий ринок все ще перебуває в зародковому стані. Це підтверджується тим, що на відміну від фондових бірж розвинених країн, українська фондова біржа відстає від міжнародних вимог і стандартів. Методи залучення інвестицій через публічне

розміщення акцій також недостатньо розвинені в Україні, що є серйозною перешкодою для подальшого розвитку.

Однією з причин негативних процесів у функціонуванні національного фондового ринку є відставання рівня розвитку його інфраструктури від потреб як суб'єктів ринку цінних паперів, так і реального сектора економіки. Присутня і недосконалість законодавчої бази у сфері регулювання фондового ринку, асиметричність інформації, низька ліквідність та капіталізація тощо. У зв'язку з цим є необхідність удосконалення фондового ринку поряд із механізмами державного регулювання.

І хоча на рівні законодавства відбувається поступове наближення до стандартів регулювання фондових ринків ЄС, однак вітчизняний ринок насправді дуже звужений через небажання власників великих підприємств допускати зовнішніх інвесторів до купівлі емітованих ними цінних паперів.

Добре функціонуючі ринки капіталу вимагають збалансованості між численними учасниками: емітентами та інвесторами, ринковими посередниками, законодавцями, наглядовими органами, саморегулювальними організаціями. Тому, застосування іноземного досвіду регулювання фондового ринку, має забезпечуватися співпрацею та здоровою конкуренцією учасників вітчизняного фондового ринку. Водночас не можна сказати з упевненістю, що світовий біржовий досвід торгівлі можна повністю спроекувати в Україні, оскільки існуюча тут економічна система знаходиться на такому низькому рівні, що потребує докорінного корегування. Для стабілізації процесів розвитку фондової біржі необхідно сформувати чіткий механізм дій з боку держави.

У 2022 р. вітчизняний фондовий ринок перестав функціонувати на повну потужність. Це відбулося внаслідок початку повномасштабної війни на території нашої країни. Війна вплинула на всі державні процеси. Навіть попри наявність бірж та регуляторів, фондовий ринок не мав можливості забезпечувати свою головну функцію – залучати капітал до реального сектору економіки країни [3, с. 37].

Але вже зараз на ринку починаються процеси спрямовані на покращення його відкритості. Як приклад, наведемо пропозиції банківських установ щодо купівлі військових облігацій за допомогою додатку або особистого кабінету користувача [2, с. 42]. Цей крок сприяв отриманню державою значної кількості грошей у позику, що в свою чергу забезпечували підтримку економіки у найважчі періоди. Також, відмітимо позитивний вплив запровадження процедури купівлі валюти через депозит терміном з мінімальним терміном 3 місяці. Це полегшило доступ громадян до ринку купівлі валюти, а саме «Forex» (foreign exchange).

На нашу думку, ці кроки надалі допомагатимуть при переході від фіксованого курсу назад до плаваючого. Застосування цього механізму стане зручною частиною інфраструктури, що спрощуватиме доступ до біржових торгів. При цьому процес буде взаємовигідним, як для держави, так і для її громадян. Оскільки при виході на валютний ринок через свого брокера, інвестор матиме змогу придбати або продати іноземну валюту за реальною ринковою ціною, без комісійної переплати та виключить використання не вигідного курсу валют у обмінних пунктах.

Подальший успішний розвиток даних чинників та полегшення користувацького досвіду з виходом на біржові торги сприятимуть виходу фондового ринку України на нові етапи розвитку, підвищенню інтеграції з європейськими фінансовими ринками.

Список використаних джерел:

1. Баранова В.Г., Гончаренко О.М. Розвиток фінансового ринку України в умовах Європейської інтеграції: проблеми та перспективи. Харків : «Діса плюс», 2019. 370 с.
2. Віблій П. Костевич Ю. Вплив війни на території України на світовий фондовий ринок. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 1 (80). С. 39–48.
3. Головач М.Ю. Фінансова безпека ринку цінних паперів в умовах війни. *Modern Economics*. 2022. № 34(2022). С. 36-42.
4. Танклевська Н.С., Ярмоленко В. В. Сучасний стан та проблеми функціонування фондового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2021/3.pdf (дата звернення: 04.12.2023).
5. Третьякова О.В., Харабара В.М., Грешко Р.І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 103–107.